ECLI:LV:ADRJRIT:2019:0218.A420261818.2.S

Lieta Nr. A420261818
Lietas arhīva Nr. A42-00813-19/39

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Liepājā 2019. gada 18. februārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Kristīne Brokane,

piedaloties pieteicējas /pers. C/ pilnvarotajam pārstāvim /pers. D/,
atbildētājas – Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – Rīgas domes pārstāvim /pers. E/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. C/ pieteikuma par Rīgas domes priekšsēdētāja p.i. 2018. gada 24. jūlija lēmuma Nr. 2-30/RD-18-243ap „Par Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes 2018.gada 23.maija lēmumu Nr.PIP-18-8600-ap „Par nekustamā īpašuma nodokli"" atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes 2018. gada 15. marta maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli 2018. gadam Nr. PIPN-18-276941-mp/PIP-18-270254-AL/5-7 (turpmāk – Maksāšanas paziņojums) pieteicējai /pers. C/ par īpašumu /adrese/, kadastra numurs /numurs A/, (turpmāk – Īpašums) aprēķināts nekustamā īpašuma nodoklis (turpmāk – NĪN) 1669,56 *euro* apmērā par laika periodu no 2018. gada aprīļa līdz decembrim (*lietas 26. lapa*), ko pieteicēja apstrīdēja (*lietas 38.-39. lapa*), kā rezultātā Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes priekšnieka p.i. 2018. gada 23. maijā pieņēma lēmumu NR. PIP-18-8600-ap „Par nekustamā īpašuma nodokli" (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru Maksāšanas paziņojums atstāts negrozīts (*lietas 20.-22. lapa*).

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja Rīgas domes priekšsēdētājam (*lietas 23. lapa*).

Ar Rīgas domes priekšsēdētāja p.i. 2018. gada 24. jūlija lēmumu Nr. 2-30/RD-18-243ap „Par Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes 2018.gada 23.maija lēmumu Nr.PIP-18-8600-ap „Par nekustamā īpašuma nodokli"" (turpmāk – Lēmums) nolemts sākotnējo lēmumu atstāt negrozītu (*lietas 16.-19. lapa*).

Lēmums pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[1.1] Ar Rīgas pilsētas zemes komisijas (turpmāk – Zemes komisija) 2014. gada 22. aprīļa atzinumu Nr. 4/11-A „Par līdzvērtīgas zemes piešķiršanu" (turpmāk – Atzinums) /pers. I/ ir atzītas tiesības Īpašumu saņemt īpašumā kā līdzvērtīgo zemi par neatjaunoto bijušo zemesgabalu /adrese/. Savukārt ar Zemes komisijas 2018. gada 6. februāra lēmumu Nr. 2/1 „Par zemesgabala /adrese/ (kadastra apzīmējums /numurs A/), kā līdzvērtīgās zemes nodošanu īpašumā" (turpmāk – Zemes komisijas lēmums), kas pieteicējai izsniegts 2018. gada 19. februārī, nolemts pieteicējai kā /pers. I/ mantiniecei nodot Īpašumu kā līdzvērtīgo zemi par zemesgabala /adrese/, ¾ domājamo daļu, ko aizņem citai personai īpašumā esoša daudzdzīvokļu māja. Līdz ar to pieteicējai 2018. gada 7. martā zemesgrāmatā nostiprinātas īpašuma tiesības uz Īpašumu. Tā kā Zemes komisijas lēmums ir stājies spēkā 2018. gada 1. martā, pieteicēja no šī datuma ir uzskatāma par NĪN maksātāju, kā to paredz likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmās daļas 3. punkts.

[1.2] Ņemot vērā, ka ar Zemes komisijas lēmumu Īpašums pieteicējai nodots īpašumā kā līdzvērtīga zeme no līdzvērtīgās zemes kompensācijas fonda, pieteicējas viedoklis, ka Īpašums ir mantots, nav pamatots. Pieteicēja ir apstiprināta mantojuma tiesībās saņemt līdzvērtīgo zemi par neatjaunoto bijušo zemesgabalu /adrese/. Arī Zemes komisijas lēmuma 4. punktā ir noteikts, ka pieteicējai mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās brīža ir jāreģistrējas Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldē kā NĪN maksātājai.

[1.3] Pieteicējas īpašumtiesības uz Īpašumu izbeidzās 2018. gada 18. aprīlī. Saskaņā ar „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta trešo daļu nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas pienākums izbeidzas ar nākamo taksācijas gadu pēc īpašuma tiesību vai valdījuma tiesību izbeigšanās.

[2] 2018. gada 4. septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Lēmuma atcelšanu.

Pieteicēja pieteikumā norāda, ka atbilstoši Zemes komisijas konstatētajam pieteicēja ir likumiskā mantiniece personām, kurām piederēja īpašums līdz 1940. gada 21. janvārim. Nacionalizētās īpašuma tiesības pieteicēja kā bijušo īpašnieku mantiniece atjaunoja tikai 2018. gadā. Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmās daļas 3. punkts nav piemērojams, jo pieteicēja nav privatizējusi vai atsavinājusi pašvaldības īpašumu, bet gan atjaunojusi īpašuma tiesības, līdz ar to pieteicējai NĪN būtu jāmaksā ar nākamo taksācijas gadu.

[3] Atbildētāja tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā ietvertajiem, kā arī turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Interpretējot likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmās daļas 3. punktu atbilstoši pieteicējas norādītajam, tiktu pārkāpts vienlīdzības princips, jo nav racionāli izskaidrojums, kāpēc personas, kas īpašumtiesības ieguvušas privatizācijas vai atsavināšanas procesā, tiktu

nostādīta sliktākā stāvoklī nekā personas, kas īpašuma tiesības ir atjaunojušas. Turklāt, iegādājoties nekustamo īpašumu no valsts vai pašvaldības, personai jāiegulda lieli finanšu līdzekļi, kā arī jāmaksā NĪN no nākošā mēneša, savukārt īpašuma tiesību atjaunošanas gadījumā ieguldījumi ir salīdzinoši mazi. Tādējādi vēl jo vairāk ir pamats teikt, ka personai, kurai atjaunotas īpašuma tiesības, maksāšanas pienākums arī rodas ar nākamo mēnesi, nevis ar nākamo gadu.

[3.2] Nodokļu likumu robi var tikt aizpildīti, lai nodrošinātu nodokļa likuma mērķa ievērošanu tā piemērošanā. Nav rodams loģisks izskaidrojums, kāpēc likumdevējs būtu vēlējies noteikt labvēlīgāku nodokļu maksāšanas režīmu personām, kuras ir atjaunojušas īpašuma tiesības, atbrīvojot no aplikšanas ar NĪN objektu, uz kuru nav attiecināms neviens no likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 1. panta otrajā daļā uzskaitītajiem gadījumiem. Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmajā daļā ietvertais nosacījums ka NĪN maksāšanas pienākums rodas ar nākamo taksācijas gadu pēc īpašuma tiesību vai valdījuma tiesību rašanās, ir ieviests, lai atvieglotu NĪN administrēšanu un efektīvāk izmantotu administratīvos un finanšu resursus, proti, ja taksācijas gadā mainās NĪN maksātājs, lai nodokļu administrācijai nebūtu jāveic NĪN pārrēķins, ko secinājusi arī Augstākā tiesa. Normas mērķis nav papildus likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 1. panta otrajā daļā uzskaitītajiem ar NĪN neapliekamajiem objektiem atbrīvot no aplikšanas ar NĪN nekustamo īpašumu, kas iegūts, atjaunojot īpašuma tiesības. Arī Finanšu ministrija skaidrojusi, ka gadījumos, kad persona ir atjaunojusi īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, NĪN ir aprēķināms ar nākošo mēnesi.

[4] Tiesas sēdē pieteicējas pilnvarotais pārstāvis pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā ietvertajiem argumentiem, savukārt atbildētājas pārstāvis pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā ietvertajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir apmierināms.

[6] Lietā nav strīda par faktiskajiem apstākļiem, proti, par to, ka 2014. gada 22. aprīlī ar Atzinumu atzītas /pers. I/ tiesības saņemt no līdzvērtīgās zemes kompensācijas fonda īpašumā kā līdzvērtīgu zemi zemesgabalu Rīgā, /adrese/, kadastra apzīmējums /numurs A/, ar aptuveno platību 9335 m^2 par neatjaunotā bijušā zemesgabala /adrese/ (49. grupa, Nr. 145), ¾ domājamām daļām, jo tās aizņem citai personai īpašumā esoša daudzdzīvokļu māja (*lietas 25. lapa*).

Konstatējot, ka pieteicējai 2017. gada 30. maijā izsniegta mantojuma apliecība (*lietas 57. lapa*), ar kuru pieteicēja apstiprināta mantojuma tiesībās uz visu 2015. gada 23. janvārī mirušā /pers. I/ atstāto mantojumu, Zemes komisija 2018. gada 6. februārī pieņēma Zemes komisijas lēmumu, ar kuru nolemts nodot pieteicējai īpašumā Īpašumu kā līdzvērtīgo zemi par bijušā zemesgabala /adrese/ (49. grupa, Nr. 145), ¾ domājamām daļām (*lietas 24. lapa*). Zemes komisijas lēmums pieteicējas pilnvarotajam pārstāvim izsniegts 2018. gada 19. februārī (*lietas 54. lapa*).

Īpašumtiesības uz Īpašumu pieteicējai zemesgrāmatā nostiprinātas 2018. gada 7. martā, savukārt 2018. gada 18. aprīlī tās izbeigtas.

[7] Saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmo daļu vispārīgi NĪN sāk maksāt ar nākamo taksācijas gadu pēc īpašuma tiesību vai valdījuma tiesību rašanās. Taču šajā normā ir uzskaitīti deviņi izņēmumi no vispārīgās kārtības.

Atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmās daļas 3. punktam, ja tiek privatizēts vai atsavināts valsts vai pašvaldības īpašums, īpašuma tiesību ieguvējs nekustamā īpašuma nodokli maksā ar nākamo mēnesi pēc tam, kad iegūtas īpašuma tiesības.

Atbildētājas ieskatā uz pieteicējas situāciju ir attiecināms minētais izņēmums, tāpēc pieteicējai pienākums maksāt NĪN ir no 2018. gada 1. aprīļa, savukārt pieteicējas ieskatā minētais izņēmums uz pieteicējas situāciju nav attiecināms un pienākums maksāt NĪN par Īpašumu iestātos tikai no 2019. gada.

Atbildētāja papildus atsaucas uz Finanšu ministrijas 2017. gada 17. jūlijā sniegto viedokli Rīgas domei, ka konkrētajā tiesiskajā situācijā pēc analoģijas piemērojams likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmās daļas 3. punktā noteiktais regulējums, jo situāciju, kad personai tiek atjaunotas īpašuma tiesības, likums „Par nekustamā īpašuma nodokli" tieši neregulē (*lietas 40. lapa*).

Ievērojot norādīto, lietā pastāv strīds par to, vai ar Maksāšanas paziņojumu pieteicējai uzliktais pienākums maksāt NĪN par Īpašumu par laika periodu no 2018. gada aprīļa līdz decembrim ir tiesisks un pamatots.

[8] Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmās daļas 3. punktu, kā arī citus izņēmuma punktus likumdevējs noteicis ar 2010. gada 20. decembra likumu „Grozījumi likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli"".

Šī likuma anotācijā ir norādīts, ka likumprojekts paredz izņēmuma gadījumus, kad nodokļa maksāšanas pienākums rodas ar nākamo mēnesi pēc īpašuma tiesību, valdījuma tiesību, kā arī valsts vai pašvaldību nekustamā īpašuma lietošanas vai nomas tiesību rašanās un attiecīgi izbeidzas ar nākamo mēnesi pēc minēto tiesību izbeigšanās (http://titania.saeima.lv/LIVS10/SaeimaLIVS10.nsf/0/A10F5ECDD9E19589C22577F2002C91A8?OpenDocument).

Gan atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta vārdiskajai izteiksmei, gan anotācijā ietvertajai norādei nav šaubu, ka likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmās daļas apakšpunkti ir izņēmuma gadījumi no vispārējā noteikuma, ar kuru brīdi ir maksājams NĪN.

Atbilstoši tradicionālam uzskatam izņēmuma noteikumi nav iztulkojami paplašinoši un līdz ar to arī nav piemērojami pēc analoģijas (*singularia non sunt extenda* – latīņu val.) (..)

Attaisnojums šādam uzskatam acīmredzot pamatojas apsvērumā, ka izņēmuma noteikumu paplašinošas iztulkošanas vai analoģiskas piemērošanas rezultātā pastāv risks „izjaukt" likumā ietverto kopsakaru starp „noteikumu" un „izņēmumu no noteikuma". Citiem vārdiem, ja kāds likuma noteikums domāts konkrētam izņēmuma gadījumam vai šādu gadījumu grupai, minētajā noteikumā paredzētās tiesiskās sekas nav attiecināmas uz dzīves gadījumiem, kuros nepastāv šādas izņēmuma situācijas (*E.Kalniņš. Tiesību tālākveidošana. Grām.:Juridiskās metodes pamati. 11 soļi tiesību normu piemērošanā. Rīga, 2003, 162.-163. lpp.*).

Tiesa piekrīt atbildētājas paskaidrojumos norādītajam, ka nodokļu likumu jomā vispārīgi ir izmantojama analoģija, taču tā nav izmantojama konkrētajā gadījumā uz izņēmuma noteikumiem. Tāpat nav strīda, ka uz Īpašumu nav attiecināms neviens no likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 1. panta otrajā daļā uzskaitītajiem objektiem, par kuriem NĪN nav jāmaksā, jo konkrētajā gadījumā nemaz nav strīda par NĪN maksāšanu kā tādu, strīds ir tikai par termiņu, ar kuru NĪN ir jāsāk maksāt.

[9] Publiskas personas mantas atsavināšanas likuma nosaukums tā tagadējā redakcijā stājās spēkā 2011. gada 1. janvārī, proti, reizē ar 2010. gada 20. decembra likumu „Grozījumi likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli"", ar kuru likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmajā daļā tika noteikti izņēmuma gadījumi.

Ar atsavināšanu Publiskas personas mantas atsavināšanas likumā tiek saprasta publiskas personas mantas pārdošana, mainīšana, ieguldīšana kapitālsabiedrībā un nodošana bez atlīdzības, kā rezultātā īpašuma tiesības no mantas atsavinātāja pāriet mantas ieguvējam.

Ne no likumā ietvertās atsavināšanas definīcijas, ne likuma kopumā tiesa nekonstatē, ka atsavināšana būtu attiecināma arī uz Īpašuma nodošanu pieteicējai.

Tāpat uz pieteicējas gadījumu nav attiecināma arī privatizācija, jo privatizācija ir darbību kopums, kuru rezultātā valsts vai pašvaldību daudzdzīvokļu mājās esošos dzīvokļus, neapdzīvojamās telpas, mākslinieku darbnīcas, viendzīvokļa un daudzdzīvokļu mājas iegūst īpašumā fiziskās un juridiskās personas (likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 1. panta 11. punkts). Savukārt likumā „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" jēdziens privatizācija skaidrots kā vienveidīgu darbību kopums, kuru rezultātā mainās privatizējamā valsts vai pašvaldības īpašuma objekta īpašnieks.

Tā kā pieteicēja nav ne privatizējusi, ne atsavinājusi pašvaldības īpašumu, bet gan kā /pers. I/ mantiniece mantojusi tiesības saņemt no līdzvērtīgās zemes kompensācijas fonda īpašumā līdzvērtīgu zemi tai, kas likumīgi būtu pienākusies /pers. I/, uz pieteicējas gadījumu nav attiecināms likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7. panta pirmās daļas 3. punktā ietvertais izņēmums.

Tādējādi ar Maksāšanas paziņojumu pieteicējai uzliktais pienākums maksāt NĪN par Īpašumu par laika periodu no 2018. gada aprīļa līdz decembrim nav tiesisks un pamatots.

[10] Ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmajai daļai piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pieteicēja (faktiskais maksājuma veicējs – /pers. D/) ir samaksājusi valsts nodevu 30 *euro* par pieteikuma par lietas ierosināšanu tiesā iesniegšanu (*lietas 8. lapa*).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumu Nr. 85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 14. punktu pēc tam, kad stājies spēkā tiesas vai tiesneša nolēmums, kurā ir paredzēta valsts nodevas atlīdzināšana, pieteicējs iesniedz iestādē, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē, iesniegumu par valsts nodevas atlīdzināšanu. Iesniegumā norāda šo noteikumu 9. punktā minēto informāciju. Saskaņā ar minēto noteikumu 13. punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc pieteicēja iesniegumā saņemšanas iestādē Administratīvā procesa likuma 126. pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Līdz ar to samaksātā valsts nodeva 30 *euro* apmērā piespriežama no Rīgas pilsētas pašvaldības un tā jāatlīdzina no Rīgas domes budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 246.-251. pantu, 253. panta pirmo daļu, un 289.-291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt /pers. C/ pieteikumu.

Atcelt Rīgas domes priekšsēdētāja p.i. 2018. gada 24. jūlija lēmumu Nr. 2-30/RD-18-243ap „Par Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes 2018.gada 23.maija lēmumu Nr.PIP-18-8600-ap „Par nekustamā īpašuma nodokli"" no tā pieņemšanas dienas.

Piespriest no atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības par labu /pers. C/ samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā, kas atlīdzināma no Rīgas domes budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2019. gada 18. februārī.

Tiesnese K.Brokane